

Centra léčby spasticity pomohou pacientům i jejich lékařům

Ačkoliv je spasticita komplikací řady častých onemocnění, příliš se toho o ní neví. Sami lékaři občas tápou, jak pacientům se spasticitou pomoci. Díky iniciativě několika odborníků v čele s prof. MUDr. Martinem Barešem, Ph.D., vznikají v ČR specializovaná centra, která pacientům se spasticitou nabízejí komplexní péči, jaké se jim zatím nedostávalo. Více nám prozradil sám prof. Bareš.

Co je to spasticita?

Nejedná se o onemocnění. Je to příznak, který je důsledkem řady velmi vážných onemocnění – jako je např. mozková příhoda, dětská mozková obrna, roztroušená skleróza – a bývá důsledkem nádorových onemocnění mozku nebo míchy, úrazů – po autonehodách, adrenalinových sportech atd.

Spasticita je nadměrná aktivita svalů, která narušuje hybnost a sebeobsluhu pacienta. Jako příklad lze uvést k sobě silně stažená stehna, která navozují obtíže s vyměšováním, s tím související infekce apod. Pacienti se spasticitou trpí velkými bolestmi i dalšími komplikacemi, které jejich zdravotní stav ještě více zhoršují.

Kolik je u nás pacientů se spasticitou?

Když si uvědomíme, s jakými onemocněními je spasticita spojena, je pacientů opravdu hodně. A já věřím, že si ve 21. století, v zemi, která má dle mého názoru velmi dobře nastavený zdravotnický systém, zaslouží adekvátní péči. Rád bych zdůraznil, že nejde o nadstandardní, ale naprosto standardní péči, jen ty standardy nejsou dostatečně uplatňovány.

Jak je u nás organizována péče o pacienty se spasticitou?

prof. MUDr. Martin Bareš, Ph.D.

neurolog z lékařské fakulty Masarykovy Univerzity a Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně.

Vzhledem k tomu, že jde o příznak, který nespádá jen do jedné oblasti, ale jde napříč odbornostmi (někdy spadá spíše pod neurologii, jindy pod onkologii, traumatologii atp.), doposud v České republice chybí ucelená péče. Zatímco v případě onemocnění, která jsou příčinou spasticity, je u nás poskytována léčba na vysoké úrovni, spasticita jako taková komplexně léčena není.

Stává se tak, že se např. pacientovi s cévní mozkovou příhodou dostane adekvátní lékařská péče, ale jakmile přejde do domácího ošetřování nebo rehabilitačního zařízení, začnou se objevovat příznaky, které nejsou vlastními příznaky mozkové příhody, ale jde o spasticitu. A v této fázi se odborníci (v tomto případě neurologové a praktičtí lékaři), dostávají do těžké situace, protože nevědí, kam se mají

obrátit. Pacienti potřebují kolem sebe tým lidí složený z neurologů, odborníků na vady řeči, rehabilitačních lékařů, fyzioterapeutů atd. Péče ve všech těchto oblastech je u nás dostupná, ale není dostatečně organizovaná – soustředěná na jedno místo. Existence specializovaných center, která by takto komplexní péči pacientům zajistila, je skutečně zapotřebí. Paradoxní je, že když se investuje do první fáze léčby, druhá fáze v případech projevující se spasticitou chybí – a tím se efekt prvotní léčby ztrácí.

Proto jsme v roce 2009 v rámci naší odborné neurologické společnosti začali řešit koncepci péče o pacienty se spasticitou. Jako modelový příklad jsme si vzali pacienty s cévními mozkovými příhodami, protože díky síti iktových center máme dobře zmapovanou situaci v této oblasti. Začali jsme koncipovat síť center spasticity. Zde se koncentrují odborníci z různých oblastí, kteří mohou pacientům se spasticitou zajistit ucelenou péči.

Nepomáháte pouze pacientům, ale i lékařům. Jak?

Vytvořili jsme webové stránky www.expy.cz, na kterých informujeme o naší koncepci a snažíme se ji propagovat i na různých seminářích, které probíhají zhruba jednou měsíčně. Chceme šířit povědomí o možnostech léčby mezi praktickými lékaři, internisty a dalšími specia-

listy, aby věděli, že nestačí pacientovi jednou za čas napsat lázně, ale je potřeba ucelená léčba, která zahrnuje kvalitní rehabilitaci, logopedii nebo třeba aplikaci botulotoxinu, který je sice vnímán spíše z kosmetologického hlediska, ale je to především lék. Naším centřům spasticity ale zatím chybí větší propagace a také zájem ze strany praktických lékařů, pediátrů (těch se tento problém týká zejména v případech pacientů s dětskou mozkovou obrnou) a dalších odborníků.

Jak je péče o pacienty se spasticitou financována?

Úhrada v plánech zdravotních pojišťoven a zdravotnických zařízení zatím není nikde zohledněna, protože z hlediska managementu jde o novou věc. My pacientům se spasticitou můžeme (respektive musíme) poskytnout potřebnou péči, ale pojišťovny samozřejmě chtějí, abychom hledali finanční rezervy jinde. Některá zdravotnická zařízení tak tuto péči poskytují na úkor vlastní ekonomiky.

Podarilo se nám nicméně získat grant, díky kterému v rámci agentury pro zdravotnický výzkum můžeme mapovat epidemiologii spasticity po cévní mozkové příhodě. Už se nám rýsují první výsledky a na podzim bychom měli mít celkový přehled – a já věřím, že se nám díky získaným údajům bude lépe jednat i s autoritami, jako jsou ministerstvo zdravotnictví nebo zdravotní pojišťovny. ■